СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 139. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТИ, четвер, 20-го липня 1944. No. 139. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, July 20, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

РАСОВЕ ПИТАННЯ ПЕРЕД ДЕМОКРАТИЧНОЮ КОНВЕНЦІЄЮ

ШІКАҐО. — Заки в середу 19. липня розпочалася конвенція Демократичної Партії в год. 11.30 рано, зарисувалися між делеґатами гострі напрямки в справі расового питання, яке делеґати хочуть наладнати в плятформі партії. Делеґати з південних стейтів противляться пропозиції делеґатів-нігрів та делеґатів-прихильників Конґресу Промислових Орґанізацій (СІО), котрі домагаються ясної заяви у плятформі до нігерського питання. Спочатку були виґляди на якийсь компроміс між обома напрямками, але після заяви предсідника СІО Филипа Морія спір загострився. Морі підтримав домагання нігрів, щоб законом запевнити їм справжню рівність з білими в південних стейтах. Таке домагання переперли нігри вже на републиканській конвенції, а тепер хочуть це перемогти на демократичній конвенції.

Питання вибору кандидата на віцепрезидента дальше загострене настільки, що появляється щораз більше число кандидатів, але ніхто з них не має виґлядів на зосередження більшого числа голосів понад силу дотеперішнього віцепрезидента Генрія Воласа. Його прихильники впевняють, що на загальне число 1,170 конвенційних голосів, Волес має певних 325 голосів.

АМЕРИКА ТИМЧАСОВИМ ОСІДКОМ СВІТОВОГО ФОНДУ.

БРЕТОН ВУДЗ (Ню Гемпшир). — Британська делеґація на Міжнародну Монетарно-Фінансову конференцію занехала боротьбу за приміщення осідку світового фонду в Лондоні, де до війни був світовий центр для фінансових справ. Надії місця осідку не назначено з огляду на воєнне положення. Британська делеґація звертала увагу, щоб не назначувати місця осідку тепер, бо це могло мати вплив на вибір осідку майбутньої Мирової Ліґи, що її мають покликати до життя великі потуги. Після капітуляції бриттійської делеґації принято внесок американської делеґації, щоб міжнародній фонд і майбутній міжнародний банк примістити тимчасове в цьому краю, який дає найбільшу квоту до втримання цих установ. У практиці це вийшло на осідок у Злучених Державах.

ГОЛ ДІСТАВ МЕДАЛЮ ВІД ВЕТЕРАНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол дістав Громадянську Медалю від Орґанізації Ветеранів Чужинних Воєн у признанню за свою визначну працю на становищі секретаря стейту і на інших постах. Приймаючи медалю з рук команданта Ветеранів Чужинних Воєн Карла Шенинґера, секретар Гол заявив, що він високо цінить це признання від бувших вояків за свободу краю. „Американський нарід не славословить війни" — сказав Гол. „Ми не вважаємо її за життєву конечність, одначе, коли загрожена наша свобода, ми будемо боротися всіми нашими силами за її втримання."

МІЖАЛІЯНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО ГУМУ.

ВАШИНГТОН. — Злучені Держави візьмуть участь у конференції в справі гуми разом з Англією й Голяндією наступного місяця в Лондоні. Йде про розподіл природної і синтетичної гуми після війни між поодинокі держави. Переговори будуть покищо мати характер розслідчий, а опісля прийде до розмов з іншими урядами.

НАЗНАЧУТЬ ЦІНУ НА ПАРУ ДО ОГРІВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Бюро Адміністрації Цін видало осторогу до власників офісових будинків, щоб вони не підвищували ціни за обслуги своїм льокаторам, інакше буде наложена найвища ціна за такі обслуги, подібно як уже є наложена ціна за комірне в мешкальних домах. Осторогу видало бюро тому, що наспіли зажалення від комірників, переважно від вирібників убрання, що власники підносять ціну за парове отоплювання, хоч не підносять самого комірного.

100,000 НОВИХ ПРОЄКТІВ РОБІТНИЧИХ ДОМІВ.

ВАШИНГТОН. — Краєва Адміністрація Домів і Рада Воєнної Продукції виявили, що ще в 1944. р. через 1945. рік буде розбудовання понад 100,000 проєктів робітничих домів, щоб зарадити недостачі мешкань для робітників. Це не будуть великі доми, бо пересічно вартости по $6,000, а комірне на них не буде перевищати $50 місячно. Проєкти будуть фінансовані або з приватних або з прилюдних фондів. Одначе наперед будуть вибрані місцевости, де такі доми мають бути побудовані, а щойно тоді уряд полагодить справу першенства матеріялів для таких будівель.

Велес плянує поділ Німеччини на Держави

НЮ ЙОРК. — Бувший підсекретар стейту Сомнер Велес написав книжку, в якій виходить на світ із своїм поглядом на Німеччину. Він пропонує, щоб Німеччину поділити на три держави, а крім цього, щоб віддати Східню Прусію Польщі. Книжка називається „Ди тайм фор дісижен". Автор твердить, що Німеччина вже тепер приготовляється до третьої світової війни і тому треба ударемнити її пляни наперед. Коли її розчленується на три частини, вона не буде мати відповідної сили, щоб загрожувати світови.

В результаті поділ мав би бути такий: Південно-західні німецькі краї, в яких більшість населення є католицька, малиб створити свою „надренську" державу. До неї ввійшлиб краї: Баварія, Баден, Віртемберг, Гесен-Дармштад. Дві інші держави малиб переважаюче протестантське населення, а це булиб такі держави: Горішня Гесія, Турингія, Вестфалія, Ганновер, Ольденбурґ і Гамбурґ; третя держава обіймалаб Прусію, Мекленбурґ і Саксонію та інші поменші провінції, отже булаб східньо-німецька держава.

ВЕЛЕС ПРО ПРИЗНАННЯ ДЕ ГОЛА

НЮ ЙОРК. — В черговій синдикованій статті Сомнер Велес обговорює політику Злучених Держав супроти французького ґенерала Де Ґола і заявляє, що політика американського уряду у відношенню до французького народу була оперта на ясних засадах. Йшло про це, щоб не відчужити населення Франції вчасі переговорів з поодинокими провідниками й мати французький нарід на боці Аліянтів з хвилею покінчення війни. Признання Де Ґола як тимчасового французького уряду має теж засадниче значіння, а це таке, що уряд Де Ґола є лише урядом фактичним, доки французький нарід не буде в спромозі вибрати свій конституційний уряд. Впарі з цим важне є питання маєтків, які має під своєю опікою уряд Злучених Держав. Ці маєтки будуть могли бути передані щойно постійному урядови Франції.

Водночас з появою статті Велеса наспіли з Вашинґтону вісти, що американський уряд в порозумінню з урядом Анґлії приготовляє свого роду „чистку" уряду Де Ґола, щоб ґенерал Айзенгавер міг лекше порозумівватися з Де Ґолем.

Поляки все ще шукають згоди з Москвою

ЛОНДОН. — У той самий час, як всі приятелі польського уряду на вигнанню ведуть завзяту кампанію проти совєтськгоо союзу, польський уряд на вигнанню не перестає всіми способами добиватся якогось порозуміння з совєтським урядом у Москві. Знагоди заняття Вільни червоною армією польський премієр Міколайчик видав заяву, що він готовий кожної хвилі поїхати до Москви та поговорити „по серцю" зо Сталіном про непорозуміння між совєтським урядом і польським урядом у Лондоні. Поляки в Лондоні сподіваються, що з вдячности за допомогу польського підпілля для червоної армії в її кампанії на територіях Польщі совєтський уряд покажеться більше уступчивим для поляків.

З тою ціллю на оці польський уряд у Лондоні дає широкий розголос акціям польського підпілля проти німців. Не дивлячися на те все, одначе, совєтський уряд Міколайчика до Москви ще не запросив, а совєтські круги у Лондоні дають до зрозуміння, що перешкодою в цьому є тоталітарна польська конституція та приявність у польськім уряді у Лондоні таких проти-совєтських осіб, як ґенерал Соснковскі.

ГОРТІ ОБІЦЮЄ НЕ ВИКИДАТИ ЖИДІВ З МАДЯРЩИНИ

БЕРН. — Адмірал Горті обіцяв Інтернаціональному Червоному Хрестови, що з Мадярщини вже не буде викидатися силою більше жидів та що Мадярщина дасть дозвіл на виїзд тих жидівських дітей, котрих чужі держави будуть готові приняти.

Проти насильної депортації жидів з Мадярщини піднялися були сильні протести в Америці й Британії. Тепер у Британії йде пропаґанда за те, аби британський уряд заняв рішуче становище проти репресій на жидів у Мадярщині.

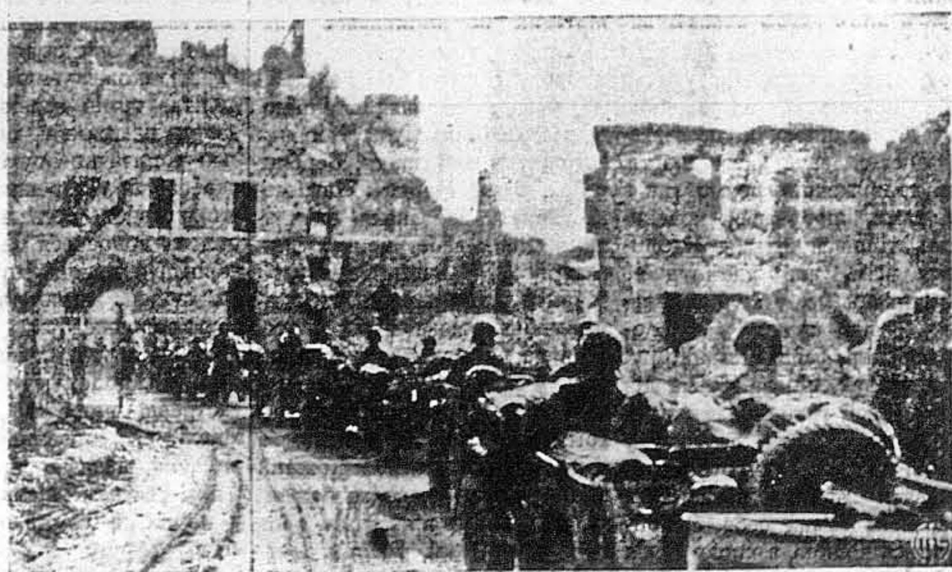
ТІТОВІ МІНІСТРИ ПРИЇЗДЯТЬ ДО ЛОНДОНУ

ЛОНДОН. — Сюди прибули з новим юґославським урядом під премієром Шубашічом два міністри з групи маршала Тіта, котру ще недавно круги юґославського короля називали шайкою бандитів і комуністів. По приїзді до Лондону нові міністри негайно склали присягу на руки короля Петра.

У британськім парляменті заявив британський премієр Чорчил у відповідь на запит одного посла, що британський уряд відкликав своїх звязкових від ґенерала Міхайловича та що британський уряд не задумує вже більше посилати до того ґенерала своїх представників. Це означає, що британський уряд зірвав зовсім звязки з ґенералом Міхайловічом та удержує звязки тільки з групою маршала Тіта.

ФЛЬОТА Б'Є ДРУГИЙ ДЕНЬ ПО ҐВАМІ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Через другий день американські літаки та воєнні кораблі били по японських позиціях на острові Ґвамі. В бою брали участь боєві кораблі, кружляки й нищителі.

КРІЗЬ ЗАМКОВУ БРАМУ. — Довга лінія американських джипів, нет американської моторизованої кавалєрії, проходить крізь браму в колись гордім замку італійського міста Чистерни. Американці женуться за відступаючими німцями, котрі вживали замку як фортеці.

АЛІЯНТИ ДОБУЛИ САН ЛЬО Й ПРОЛОМАЛИ ЛІНІЇ ЗА КАЕНОМ

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Британські й канадійські війська другої аліянтської армії в Нормандії проломалися крізь сильні німецькі оборонні лінії коло Каену. Після цього 46 найкращих дивізій ґенерала Монтґомері почали точитися рівниною на схід від ріки Орну й на полудневий схід від міста Каену, де розвинувся завзятий бій рухомих частин, який триває вже цілий день.

Офензива прибирає кольосальні розміри. Важну ролю відграють у ній 2,000 аліянських літаків, які за чотири години скинули на німецькі лінії 7,000 сильних вибухових матерій і бомб. Ні один ворожий літак не піднявся зо землі, аби кинути визов аліянтській гармаді.

На другому кінці аліянтського інвазійного фронту в Нормандії американські війська вдерлися на стало в місто Сан Льо й прогнали з нього німців зовсім. Вони теж обсадили місто Періер з усіх боків так, що німці в ньому не зможуть держатися.

Коло Каен аліянтська артилерія зробила такий бараж по ворожих позиціях перед наступаючими аліянтськими військами, що дим і порох закривали зовсім сонце.

РЕЙДИ ПО НАЦІСТИЧНИХ ПОЗИЦІЯХ В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН. — Аліянтська повітряна сила зросла тепер до цього, що не дивлячися на операції кількох тисячів літаків над інвазійним фронтом, Аліянти могли ще вислати 1,200 інших літаків на бомбардування Пенемінде й Ціновіца на Балтику, де націсти розвинули бази для літаючих бомб. Кількадесять німецьких літаків зострілено вчас рейду [illegible] бомбовиків [illegible] Британія й Лондон без-[illegible] бомби. Був це найсильніший напад цею ці. [illegible] Бомби ле- фабрики в Фрідеріксгафені. [illegible]

НАЦІСТИЧНИЙ КОМЕНТАТОР ПЕРЕДБАЧУЄ ВИРІШЕННЯ ВІЙНИ В ЕВРОПІ ЗА 90 ДНІВ.

ЛОНДОН. — Націстичне радіове бюро в Берліні, подаючи вістку про офензиву ґенерала Монтґомері в Нормандії, заявило, що війна на заході Европи переходить вирішальну фазу та що „вже до трьох місяців ми будемо знати, чи Аліянти виграли війну чи програли".

Про війну на східному фронті той самий коментатор заявив, що це є війна на життя й смерть.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ДІЙШЛИ ДО АРНА.

РИМ. — Американські війська пятої аліянтської армії дійшли вже до ріки Арна між Пізою й Фльоренцією. На східнім секторі італійського фронту аліянтські війська вже добувають Анкону, важний італійський порт на Адріятику. Польські війська, що воюють на тому кінці, можуть увійти до міста кожної хвилини.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НАСТУПАЄ НА ЛЬВІВ.

ЛОНДОН. — Російська перша українська армія розвинула нову офензиву на 124 милі широкому фронті й пробилася вже на віддаль 20 миль від сильно німцями уфортифікованого Львова, а далі на півночі дійшла до ріки Буга, де німці стояли постійно від 1939. року.

Московські комунікати подали вістку про цю нову офензиву вперше в вівторок. Сказано було в них, що червона армія пробилася крізь широко заложені оборонні лінії під Львовом та посунулася на 50 кільометрів на 200 кільометрів широкому фронті. Підчас цеї офензиви червона армія заняла Горохів і Локачі на Волині, Радехів, Броди, Золочів, Буськ і Камінку, стацію Красне, в Львівщині. Червона армія заняла в тій околиці коло 600 місцевостей, між ними: Хобултів, Скоморохи, Тартаків, Сілець-Беньків, Стоянів, Холуїв, Полоничну, Волохи, Скваряву, Бортків, Княже, Перепільники, Ярославичі, Кудинівці й Озірну, як також залізничі стації: Войницю, Хоростів, Хобултів, Горохів, Брани, Стоянів, Радехів, Павлів, Холуїв, Мерівку, Будки-Незнанівські, Камінку, Броди, Заблоси й Озірну.

В околиці Берестя червона армія посунулася в біловезькій пущі на 18 кільометрів уперед.

НІМЦІ ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД РОСІЙСЬКОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ.

БЕРН. — Німецькі радіові коментатори присвячують багато уваги загрозі Німеччині зо східного фронту, себто з боку Росії. Ґенерал Курт Дітмар, найзамітніший з тих коментаторів, постійно закликає німців не легковажити собі небезпеки зо сходу й радить їм присвятити їй увагу й акцію. Радить їм не дати дуритися недосвідченим людям, мовляв, Німеччина зможе забезпечитися на сході тільки тоді, як вона напружить усі свої сили людей і матеріялів. Він потішав німців тим, що росіяни занадто розтягнули свої лінії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДИВІДЕНДА

У місячних звітах головного касієра Українського Народного Союзу за місяці травень і червень цього року члени можуть найти між розходами виплати дивіденди старшим членам і молоді. Разом сегорічні дивіденди виносять 73 тисячі 565 долярів.

Такі дивіденди платила наша організація своїм членам уже від літ, але ще ніколи не заплатила такої суми, як цього року. Наприклад в 1941. році заплачено дивіденд на суму 59,062 доляри, в 1942 році на суму 64,169 долярів, а в 1943. році на 69,303 доляри, в роках 1937-1940: $173,522. Разом за 8 років У. Н. Союз заплатив своїм членам дивіденд на загальну суму 439,623 доляри!

Яке значіння мають ці цифри?

Передовсім виплачення дивіденди організацією означає, що вона є наскрізь модерна організація, яка обчисляє свої вкладки в науковий спосіб. Дивідендою організація звертає членам надвижку своїх фондів, коли таку надвижку виказує звіт з приходів і розходів організації. Дивіденда є доказом, що з одного боку організація має низькі розходи, на біжучі асекураційні видатки й адміністрацію, а з другого боку добрі приходи від інвестицій своїх грошей.

Рекорд Українського Народного Союзу в попередніх роках є доказом зростаючої фінансової сили організації. Його рекорд у цьому році заслугує на спеціяльну увагу зогляду на те, що якраз у цьому році асекураційні організації поважно обнижили виплачувані ними дивіденди: видно в них з одного боку зросли біжучі асекураційні й адміністраційні видатки, а з другого зменшилися приходи [illegible] Український Народний Союз, не тільки [illegible] навіть їх збільшив [illegible] нова, Тож господарений [illegible] ному, що він має невисокі біжучі видатки й добрі приходи від інвестицій. Все це він може завдячувати знаменитій господарці свого уряду.

Модерність нашої організації виявляє ще краще факт, що вона дає дивіденди не тільки старшим членам, але й дітям. Це доказ, що вона розбудовує прекрасно свій молодечий департамент, котрий теж опирається на наукові засади. Організація з розбудованим молодечим департаментом має не тільки минуле; вона має й будучність.

Ці факти заслугують на увагу всіх членів нашої організації. Звернуть на них увагу члени, які бувало й не знали, що для них у секретаря відділу є дивідендовий чек. Звернуть на них увагу передовсім всі ці щирі місцеві робітники, які працюють для зросту нашої організації. В цих цифрах про дивіденди вони певно найдуть могутній арґумент для приєднування нових членів. З такою новою зброєю в руці вони певно не найдуть великих трудностей приєднати більше нової крови до Українського Народного Союзу, який не тільки точно сповняє кожне перебране на себе супроти членів зобовязання, але й віддає їм назад усяку надвижку приходів, оправдану низькою смертністю й добрими зисками з інвестицій.

СВІТ МАШИНИ

Коли скажете вирібникови машин, що після війни робітнича плата буде вища, ніж передвоєнна, він засміється. Засміється, бо він знає, що після війни він матиме свою ділянку праці і вирібництва. Він певний, що нові машини й такі, що щойно їх винайдуть, багато обнижать цілу продукції, головно масової продукції, яка має загальний збут між населенням. Такими масовими продуктами вважається тепер навіть авто побіч здавна продаваних солоджених напитків.

Одначе виробнича машина майбутности буде відмінна від теперішної машини. Це буде наче машинове звіря, що сповняє не одну функцію, але кілька — можливо, що аж десятки — одну по другій. Отже це не буде машина „операційна", але так би мовити „процесова", бо вона буде переводити цілий процес творчости, від початку, до кінця.

Є знавці, що вже тепер не таються з тим, що передвоєнні машини стануть перестарілими після війни. Передвоєнні машини будуть хіба простим знаряддям в порівнанню з післявоєнною машиною. Можливе, що це з їх боку перебільшене сподівання. На всякий випадок на два міліони машин, що тепер в ужитку, одна третина перетривала вже 14 літ у праці, отже вона мусить щезнути. Для виконання деяких родів праці остануться ще в уживанню 10-літні машини, але вони вже не зможуть витримати конкуренції з новими.

Приклад новітньої машини.

Підприємство Монарк Машін Тул Компані випустило в світ машину звану „шейп-мастер", тобто машину, що надає вигляд продуктови. Цей „майстер вилгяду" сповняє роботи, які давніше можна було виконати лише руками. Він вертить квадратову дірку (не круглу!) і виробляє квадратове заткало для неї. Кілька примірників такої машини вироблено вже перед війною, але вчасі війни дальший виріб застановлено, бо фабрики треба було вжити на виріб лат. Одною з функцій згаданої машини є виробляти форми на бутельки для солодких напитків. Давніше виробловано матриці для бутельок з твердого заліза і то виробловано їх рукою при помочи дуже твердого долота. Тепер форму робить машина, при чому заощаджує 75% коштів. А вже придумано, як робити моделі з пластику і при цій роботі заощадиться ще вищий відсоток коштів.

Воєнна потреба запрягла людський ум винайти машини, що виробляють воєнні предмети з незвичайною точністю й скорістю і про це вже нераз у нас згадувалося. Як приклад наведемо лише, що одна машина при виробі літаків, званих Пі-38, в підприємстві Лакгід Авієйшен Корпорейшен скоротила час праці з 90 на 2 й пів години.

Інша машина усунула з праці вже не людину, а аж 17 інших машин, що одна по другій постепенно переводила предмет виробу через 17 різних стадій, і кошта переведення цього процесу досягали висоти $3.58. Тепер нова машина сповняє всі ці роботи за 22 центи! Ця переміна відбулася завдяки тому, що при нових машинах працюють електроніки, яких уживання розповсюднилося щойно вчасі війни. Електроніки уможливили вживання „електричного ока", що рахує обороти веретена, віськи або бігуна на шроті („бол берингс") та вміє завважати одну сто-тисячну частину цаля довжини. Підприємство, що послугується цею машиною, каже, що вона сама заощаджує $2,000 денно.

Зближається машинова революція.

Вирібники машинового знаряддя твердять, що вони ще не дійшли до революційних змін у виробі машин у воєннім часі. Дехто з них каже, що зміни відбуваються дуже повільно у виробі самої машини. Так на переведення незначної зміни в машині треба аж 4 місяці, а на переведення більшої зміни в пляні виробу машини треба аж 10 місяців. Кругло рахують, що на створення цілком нового типу машини треба наперед 6 місяців часу на нарисування пляну, других 6 місяців на випробування цих плянів, а дальших 6 місяців на виріб машини, отже разом півтора року. Але вирібники машин таки поспішають зі своїми приготуваннями. Одна фірма створила впродовж одного року дві лябораторії, одну, щоб випробувати металі на виріб машини, другу для випробування самої машини. Такесаме діється в інших підприємствах будови машини. Не зважаючи на воєнний час, вони по своїм силам приспішують пляни продукції машин. З вибухом війни підприємці зрозуміли свою нагоду. Вже у війні можна завважати дива в виробах машин, а після війни зайдуть такі зміни, що машини з воєнного часу будуть виглядати перестарілими. Один рік після війни може принести такі великі замовлення на машину як знаряддя нової продукції, яких тепер навіть не можна обняти здогадом.

Цей напрям будувати нові машини і вкорочувати час праці та зменшувати кошти продукції предметів щоденного вжитку мусить принести переміни не лише в Америці, але й по цілому світу. Отже зближаємося до якоїсь ближче незнаної революції. Як у парі з цим наладнати відносини робітної людини, це питання, яким займаються не фабриканти-продуценти, але суспільні діячі та фільософи. Це теж справа практичних політиків, які взялися вести людство до вимріяного раю.

Мусоліні й італійці

Від довшого вже часу не чувати нічого про італійського диктатора Мусолінія. За останніми вістками з німецьких жерел, Мусоліні створив італійський уряд, фашистівсько-національний, мав стрічу з Гітлером, і далі воює з Гітлером проти Аліянтів. За останніми донесеннями з аліянтських та невтральних жерел, Мусоліні втратив усяку притягаючу силу для італійців і тому його зліквідували самі німці, тишком-нишком, „у клітці", повезли його в Німеччину. Чи сяк була справа, чи так, нема сумніву, що Мусоліні перестав грати якунебудь важну ролю в подіях в Італії, на котрі ще не так давно він мав найважніший вплив. Через те на Мусолінія стали дивитися вже не як на теперішню людину, а як на людину минулого, а що тепер не пора на розгляд історичних осіб, то й про нього стали люди поволи зовсім забувати. Як пригадували собі його, то хіба при нагоді таких подій, як наприклад недавної демонстрації аліянтських військ на Венецькій площі в Римі, на котрій правильно відбувалися різні фашистівські паради, до яких так само правильно промовляв з балькону свої урядової палати люблячий себе послухати Мусоліні.

Тепер витягає Мусолінія зо загального забуття заграничний кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Герберт Л. Матюз, що під цю пору перебуває в Римі. Дістав Метюз саме в свої руки прецікавий документ, бо записки лікаря, котрий лікував Мусолінія в вязниці, до котрої його посаджено на приказ короля Віктора Емануеля й маршала Бадолія в липні 1943 року. Прийшов лікар відвідати Мусолінія, бо він скаржився на боляки в шлунку. Казав лікареви, що ще в 1923 році мав від того перший кровоток у шлунку, котрий йому й вилічив один професор медицини. В 1929 році лікувався в друге, бо йому знову грозив кровоток. В червні 1943 році, перед його відїздом зо Сицилії, йому знову загрозив кривоток, від котрого він вирятувався тільки сильними окладами ледом. З того часу до візити Мусолінія втратив 23 кільограми, або одну третину своєї ваги.

Підчас цеї візити признався Мусоліні лікареви, що він усе був веґетаріянцем, себто їв тільки ростинні страви. Це було дивне признання з боку чоловіка, що хотів, аби цілий світ вірив, що він живе тільки сирим мясом, як вовк, котрий пропаґував з уряду, що харчування молоком, овочами й цукром, дає людині вдачу корови, що харчування мясом надає людині сили, густої крови, ростить йому гострі клеваки й ще гостріші пазурі.

Неменше цікаве було нарікання Мусолінія, що він не спить добре, а рівночасно з тим моральне проповідництво, ґейби сказане собі, що людина не повинна дбати за свій фізичний стан, себто за своє тіло, але за свою моральну сторону. „Я хочу завести в практиці цю фільософію, котру фільософи називають примітивізмом" (фільософія простоти), — говорив чоловік, котрий у своїй діяльности якраз не поводився зглядами на мораль, а тільки зглядами на добуття влади.

Підчас другої візити лікаря в Мусолінія, бувший диктатор тепер вязень, представив себе за противника февдальних титулів. Говорив, що італійський король хотів зробити його принцом, або принаймні ґрафом, але він відмовився: „Я сказав, що я маю намір остатись сином коваля". Це теж замітна заява збоку людини, що сама прибрала собі титул „дуче", котрий має в собі теж февдальний посмак (щось як анґлійський титул „дюк").

Неменше цікавим був запит Мусолінія до лікаря, чи Рим спокійний. Виходилоб, що Мусоліні ще й тоді дурив себе, що хтось у Риму повстане в його обороні. Та лікар міг тільки сказати йому, що в Римі все спокійно.

Хто знає, чи ця думка про італійців не заставила Мусолінія говорити на другий день з лікарем про італійців як народ. „Італійський народ" говорив Мусоліні, „це люди, наскрізь поверховні під кожним зглядом, навіть в релігії. Вони вірують у святого, коли й тільки так довго, як святий слухає їх молитов. Вони держаться засади: рука руку миє.

„Італійці вкриваються політурою, яка не має ніякої глибини й не лишає ніякого сліду. Період від 16. до 18. століття, коли італійський народ не мав доступу до зброї, вплинув значно на (витворення) цеї їх відзначної ціхи. Вони є народ, що не дозрів і ще не обєднався".

„Папські держави, що були немовби злобним боляком на тілі Італії", говорив далі Мусоліні, „мали відємний вплив на італійський народ. В 1929 році я хотів зізолювати (відділити від решти) цю неоплязму (новотвір). Навіть тепер, під претекстом бомбардування Риму, центр католицького світу, духовенство пробує посіяти зерна для відбудови своєї земської влади, яка могла би принести плоди за двацять-трицять літ від тепер".

„Італійська нація находиться в крізі, з котрої вона не може виздоровіти. Інші воюючі держави находяться теж у крізі. Анґлія поспішається зробити мир. Злучені Держави незадовго стануть перед суспільною крізою".

„Російський народ має добре вправлену армію, яку розвинули техніки з Европи й Білої Росії, котрі є пільотами, візниками повзів і артилеристами, а під ними є азіяти, котрі становлять брутальні маси піхоти, яка живе інстинктовим боєвим духом, бо баґатьох з них це безпосередні потомки Тамерляна".

Розбалакавшися на такі широкі теми, Мусоліні потім звернув на особисті характери. Він розцінював Сталіна як великого соціольоґа й великого стратеґа. Зате про Леніна, котрого він знав особисто в Швайцарії, Мусоліні говорив як про сентименталіста, себто людину, яка поводиться чувствами. Який доказ на це мав Мусоліні? „Його зворушувала музика"...

У своїй передовиці про ці вискази Мусолінія, „Ню Йорк Таймс" немовби атакує, чому Мусоліні так відємно розцінював власний народ. Біда в тому, що Мусоліні мав одну хоробу, про яку він не знав (як про хоробу): хоробу імперії. Він хотів створити велику італійську державу, в якій італійці малиб розказувати багаґьом народам, а італійському народови розказував би Мусоліні. Через те він і дивився на італійських селян, ремісників, купчиків, зо становища цеї своєї імперіяльної хороби. З міру того, як він переконувався, що для італійців всі Мусолінівські сни про велику державу пустяки, в міру того Мусоліні набирав переконання про поверховність італійського народу. В міру цього він і став шукати для своїх імперіяльних мрій підпори десь інде. А деж інде, як не в побратимі по недузі, в Гітлері? Одначе, чи вина в цьому італійського народу, що йому були мрії Мусолінія такі байдужні, як Мусолінієви були байдужні „поверховні" бажання італійського народу управляти свої виногради, оливки, направляти черевики, ловити рибу, їсти спокійно спаґеті й запивати італійське вино, без помпи, без слави, без Еспанії, Тріполісу й Етіопії?

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

15)

— Таким сплюхам завжди щастить — озвався старий вже надпоручник. — Спить, спить, а случайно попаде в бій і нагороди йдуть одна за одною. То Володимир з мечами, то Ґеорґій... Особливо Ґеорґій, цеж величезні привилеї по службі. Я почав служити ще за Олександра Третього, служу 25 літ і ледви штабс-капітаном. За війну може ранґи капітана дослужуся. А цей, подивіться на нього, ледви чи тридцять літ має, молокосос, так сказати, а вже і тепер у ранзі від мене старший. Колиб війна чого доброго приіде до нас корпусним командантом. Ненавиджу цих кіннотчиків, скрізь вони все перші. А наш брат, піхотинець, хоч би й здібний був, а посивіє і нещасливої сотні не дістане. Так то, батенька мій, — закінчив ні до кого не звертаючись, а „батеньок" було кількох, — не всі мають щастя в службі...

— Або впливову тіточку в Петербурзі, — докинув Рябушенков.

— А тіточка хібаж не щастя? — підхопив поручник. — Особливо коли молода і гарна... То за нещасливого „піхтурого" ніхто не вставиться, треба тягнути лямку самому, пенсії не вистає на видатки, приходиться запозичатися у лихварів. Людина тільки й живе надією на війну. пенсія вища, ну, й на підвищення по службі більше шансів є. Я за війну, панове...

Старшини знову перевели розмову на війну. Хотів Паволоцький балакунів добре пробарти, та подумав: — Нащо? Нехай говорять, що хочуть. Не мені їх вчити, коли поза власними вигодами вони нічого не бачать. Навчить їх ліпше війна, котрою так радіють.

Вдавав далі сплячого і думав; не чув, що балакають пасажири. Споминалися вчорашні образи з сільського життя, прощання з родиною. Все здавалося йому таким давним, наче роки вже минули від того часу. Недавно ще він уявляв себе щасливою, вдоволеною життям людиною, коли взагалі на світі існує якесь щастя. Був коло женців, розмовляв з селянами, любувався краєвидами, тішився дітьми. Клопотався всім, але клопоти не спричиняли йому журби, навпаки. Тепер сидить у душному переділі, серед незнайомих йому людей, що за кілька десяток пенсії готові ціле життя воювати, вбивати других; у прояві гуманности готові добачувати зраду, ненавидять всіх, крім самих себе. Захоплюються війною, а крови і сліз міліонів засуджених у жертву не добачують. Тай сам він іде невідомо куди і не знати, коли поверне. Оте малесеньке слово „війна" таїть у собі страшну, чародійну силу, спосібне перевернути життя міліонів.. Чомуж ті міліони не протестують? Вониж сила!...

Військовик не повинен мати родини, — тяжко з нею розлучатися. Дружина всю ніч плакала. Правда, не розлучався з нею вже десять років близько але колись, як у Манджурію відїздив, не побивалася так. Може тому, що не зжилися ще добре у ті часи, або що... Рано, назверх здалася спокійною, тільки бліда була. Просила стерегтися небезпеки, берегти себе... Бідна Маруся! Чиж мені уникати небезпеки, висилати замісць себе інших? Цеж ганебно... Найчесніше булоб заявити владу маючим, що відмовляюся воювати, та й усе. Хіба це помоглоб? Замучилиб десь у казематі, а правді мучеників не потрібно. Певно, нікому не хотілобся вмирати, а коли приходиться? Кожний вмирає проти власного бажання, як і на світ приходить проти власної волі. Нашим життям кермують обставини. Анґлійці кажуть, що обставини утворює людина. Більш чим сумнівно. Нехай же анґлійці оминуть війну. Хлопцеви обіцяв прислати німецьку каску, а щож Олі? Аґе! Маруся бліда була...

Думки ставали все більш беззвязними, повільніше проносилися. З ними й заснув. Коли прокинувся, поїзд вистукував по стрілках, звільнюючи біг, — підходив до пасажирського київського двірця, присадкуватої почорнівшої будови з ялинових кругляків. Старшини також куняли. Знадвору долітав гомін великого міста: дзвонили трамваї, цокали кінські копита по бруках вулиць, переразливо верещали розносщики ґазет, десь здалеку, з подолу доносився мельодійний дзвін. По пероні снували гурти людей, самих військових та городових, там і сям шниряли хлопчаки, дзвінкими голосами пропонуючи кожному екстренні випуски „Київської Мислі" чи „Києвлянина". Паволоцький наказав приїхавшим з ним селянам ждати на нього у двірці, а самий поїхав до штабу округа.

В штабі царило незвичайне оживлення. Сновичали адютанти, старшини чисельних полків київської залоги, не бракувало і цивільних інтересантів, занюхавших гарний зарібок на постачанні на фронт всього необхідного. Спішно йшла переорганізація штабу: виділювався штаб південно-західнього фронту з командуючим військами округи ґенерал-адютантом М. І. Івановим, як командуючим фронтом. Дежурний старшина направив Паволоцького в адмінітративний відділ, але там йому нічого сказати не могли. Вернувшися запитав, де міститься мобілізаційний відділ і діставши вказівки попрямцював туда.

У мобілізаційно-оперативному відділі на своє велике здивовання побачив високого діда, з окладистою роздвоєною бородою — самого Іванова, у товаристві чорноризця — не то архимандрита, не то архиєрея. Задав сам собі питання — що спільного з мобілізаційно-оперативним відділом може мати цей божий слуга? Або прибув за когось прохати, або благословити новий штаб „на ворога і супостата". Старшини штабу схилялися до благословляючої правиці духовного, — з того порозумів Паволоцький, що цей отець чи владика тут не вперше, й користається неаби якою повагою. До руки не підійшов. Духовний блиснув на нього шклами окулярів і зашептав щось Іванову. Виглядало, наче ґенерал-адютант, командуючий військами округи і командуючий фронтом у одній особі повнив функції звичайного адютанта у чорноризця... Іванов підійшов до Паволоцького й гостро запитав, що йому потрібно. Паволоцький відрапортував згідно артикулам:

(Дальше буде).

З Офісу Воєнних Інформацій у Вашінгтоні

Шкільні діти купили на пів біліона стемпсів і бондів

Тринадцятьлітній школяр, Донелд Бек, з МікЛін, Вірджінія, відвідав президента Рузвелта, і в імени 30,000,000 школярів в Америці передав йому гарно вирізблену плиту, на котрій написано, що американські школярі купили за 510,000,000 долярів воєнних бондів. Речинець їхньої кампанії скінчився в червни 1944 року.

Принявши від школяра дарунок, президент сказав: „Пів біліона долярів, за які американські шкільні діти купили стемпси і бонди — є багато грошей. Я гордий з цього, а переданий мені ними дарунок перевезу до своєї бібліотеки в Гайд Парку".

На гарно оздобленій плиті, що була колись частиною збитого нашими воздушними силами японського літака на Тихому океані, є напис:

„Президентови Френклинови Д. Рузвелтови, Головному Командантови наших Збройних Сил. Американські шкільні діти з гордістю передають Вам 13,500 літаків; 44,700 „джіпс" й іншої воєнної зброї, яку куплено за суму 510,000,000 долярів, що їх шкільні діти в Америці зложили в шкільному сезоні, що скінчився в червни 1944 року, купуючи воєнні бонди".

Донелд признався, що перед виголошенням приготованої наперед промови, він був дуже нервовий, але як її виголошував, то ні слова не забув і говорив сміло і відважно.

Здержуйтеся з подорожуванням.

Офіс Оборонної Транспортації звертається до громадянства з просьбою здержуватися з неконче потрібними подорожами, щоби цим не забирати місця тим людям, котрі мусять подорожувати у воєнних справах.

Всі ті, що збиралися виїхати для розваги — повинні пошукати такої в своїй власній околиці. Цивільне населення особливо повинно здержуватись від непотрібного подорожування вчасі свят або під неділю, бо тоді власне є найбільший навал.

Офіс Оборонної Транспортації заявив, що коли цивілі будуть здержуватись від непотрібних подорожей, то цим причиняться до воєнних змагань. Уважайте, що тепер багато людей подорожують у воєнних справах і коли цивілі відбуватимуть подорожі для розривки, то не буде вигоди ні одним, ні другим. Не забувайте, що вже повертають ранені вояки з фронту, то не робіть їм прикрости.

Ягнятина знов підлягатиме пайкуванню.

Бюро Контролі Цін заявило, що для більше справедливого розподілу воловини і ягнятини серед споживачів, ці мясива підлягатимуть пайкуванню від трьох до десять червоних пойнтів на фунт. Ягнятина попередно не була пайкована. На воловину також буде піднесено два пойнти на фунті.

Ця нова вартість пайкових пойнтів триватиме чотири тижні — від другого липня до 29-го липня, 1944.

Інші роди мяса не будуть пайкуватися. Не підлягають пайкуванню також мясні і рибні консерви. БКЦ обявило, що тільки „стейкс", „чапс", „роустс оф біф" та ягнятина будуть пайкуватися.

Публичні харчівні підлягатимуть новим реґуляціям.

Бюро Контролі Цін обявило, що всі публичні харчівні в Америці, і місця, в котрих продають напитки, підлягатимуть від 31. липня, 1944 року новим краєвим реґуляціям.

Дотепер контроля цін в реставраціях була в руках реґіональних і районних філій Бюра Контролі Цін, і не обіймала цілої Америки. Ціни були заморожені на основі такихже з 4—10 квітня, 1943 року. Нові реґуляції публичних харчівень постановляють:

1. Всі публичні харчівні і місця, в котрих продають напитки, обовязково мусять вивісити на видним місци харчевий цінник з 4—10 квітня, 1943 року на яких 40 потрав, якщо вони такі продавали.

2. Ні одна публична харчівня і місце, в якім продають напитки, не має права числити за горнятко чи філіжанку горячої кави більше як пять центів, вже з цукром і сметаною, хіба, що числила за каву більше як пять центів в часі від 4—10 жовтня, 1942 року і, коли повідомила про це місцеву Пайкову Раду. Ціна на каву з ледом є така сама, як була в часі від 4-10 квітня, 1943 року.

3. Нові реґуляції публичних харчівень вперше обовязуватимуть такіж в стейтах Мейн, Вермонт, Ню Гемпшеюр, в певних районах стейту Кензис, в більшости районах стейту Оклагома, в двох південних районах стейту Огайо і в деяких глухих оселях стейту Люізіяни. В решті части краю ціни харчів в реставраціях вже давніше були під контролею БКЦ, над якими наглядали реґіональні і районові філії.

4. Ніяка харчівня не має права підносити ціну харчів на підставі того, що дасть більшу порцію або даватиме ліпшу поживу. Ціна харчів мусить бути така, як була в часі заморожения. Не можна також підносити цін на харчі через зміну субстанцій з яких складаються обіди, бо на основі нових реґуляцій така зміна ще не значить, що обід чи вечера є іншої якости. Те саме й з напитками.

Нові реґуляції відносно харчів і напитків покривають реставрації, готелі, кафетерії, делікатесени, пансіони, „сода фантенс", „гат доґ стендс", „кетерінґ естеблішментс", „лонч веґенс", ґімнастичні салі, полеві кухні і всі інші місця, в котрих подають поживу і продають напитки.

Нові реґуляції цін на харчі не відносяться до:

1. Залізнодорожних їдальних ваґонів, бо ці підлягають іншим краєвим реґуляціям.

2. До шпиталів, хіба що є такі, які, крім обслуги пацієнтів — продають харчі іншим людям.

3. До шкіл, колеґій, університетів й інших наукових інституцій, студентських брацтв, та подібних організацій в чиїх льокалях є купня для вигоди студентів і професорів, а не для того, щоби робити бизнес.

4. До добродійних, релігійних і просвітних інституцій, що подають харчі і продають напитки, але звільнені державою від плачення звичайного і доходового податку на підставі, що всі прибутків йдуть на релігійні, добродійні або культурні цили і, і що з них не користають ні уділовці, ні окремі одиниці.

5. До офіцирських кооперативних харчівень і до правдивих, без лихих намірів заложених клюбів.

Китайці перевищили квоту Пятої Воєнної Позички.

Як плянувалася кампанія продажі бондів пятої воєнної позички, то китайцям в Сан Франціско призначено продати таких на суму 350,000 долярів, але тамошнє „Чайна Таун" так написалося, що замісць призначеної йому суми продало воєнних бондів на 450,000 долярів, цебто на 100,000 долярів більше.

Китайські товариства і бизнесові товаристса не минули одного китайця аби не купив воєнний бонд. Кампанія продовжається і лідери сподіються ще більше бондів продати, і то на тисячі долярів.

Закупив ронди для кожного вояка з свого міста.

К. Б. МікЛур, з Пагокі, Флоріда, який сам займається управою ріллі, купив воєнний бонд для кожного вояка і для кожної жінки з Пагокі і Кенел Пойнт, які служать в американській армії, і то аж за сто долярів.

Таким чином пан МікЛур закупив воєнних бондів на суму 60,000 долярів.

Індіяни продають коні і купують бонди.

Вожд Бенджамин з Індіянської Резервації в Пайн Рідж, Саут Дакота, що його племя також не пасе задніх в справі купна бондів пятої воєнної позички, бо дотепер закупило бондів на дуже „велику суму". Вожд заявив, що індіяни продають коні й худобу та купують воєнні бонди.

ОРҐАНІЗАЦІЙНИЙ РУХ

АМЕРИКАНСЬКІ ЧАСОПИСИ ПРО ЮВИЛЕЇ В У. Н. СОЮЗІ

Американські часописи в Геркимері, Ню Йорк, і околиці подали були ширші звідомлення про 35-літній ювилей „Запорозької Січи", відділу Українського Народного Союзу в Геркимері. Найобширнійше подав часопис "UTICA DAILY PRESS" з 3 липня, котрий помістив теж подану внизу світлину, що представляє момент з того свята, коли до нього промовив Роман Слободян, головний касієр Українського Народного Союзу. На світлині з лівої руки до правої: о. Йосиф Боднар, з Ютика; гр. Роман Слободян, о. Іван Ф. Шнурер, парох місцевої української православної церкви св. Марії, та Матвій Політило, секретар.

Courtesy, Utica Daily Press

Часопис писав:

UKRAINIAN SOCIETY MARKS ANNIVERSARY AT DINNER

HERKIMER. — More than 200 members of "Zaporozka Sitch," local branch of the Ukrainian National Society, attended a dinner yesterday in Ukrainian Hall which climaxed the observance of its 50th anniversary.

The event also marked the 35th founders day of the local branch.

Roman Slobodian, Jersey City, national treasurer and the principle speaker, urged local members to follow the example set by the national society which, he said, now holds more than four million dollars worth of War Bonds.

He also stressed the importance of each person sticking to his job and doing everything possible to speed the production of war material as the means bringing about early victoory.

The Rev. John F. Shnurer, pastor of St. Mary's Ukrainian Orthodox Church, served as toastmaster. Seated at the speakers table were founders of the local branch, Alex Anhel, Michael Bundyk, Stephen Huzar and Max Sohanchyk; the Rev. Joseph Bodnar, Utica, former local pastor, and present officers, Kondrat Dowhaniak, president; Matthew Politylo, secretary, and Michael Konikiewicz, treasurer.

The event was opened at 11 a m. with a Mass, celebrated by Father Shnurer. Father Bodnar pronounced the benediction at the close. Many out of town guests were present from Utica, Little Falls, Rome and other valley communities.

Геркимерський часопис "THE EVENING TELEGRAM" з 29. червня писав:

UKRAINIAN UNIT PLANS TO MARK GOLDEN JUBILEE

The Golden Jubilee of the Ukrainian National Association and the 35th anniversary of its Herkimer branch, "Zaporozka Sitch," will be observed here Sunday, Matthew Politylo, local secretary announced today.

The celebration will begin with Holy Mass, celebrated by the Rev. John F. Shnurer, pastor, at 11 a. m. at St. Mary's Ukrainian Orthodox church. Special prayers will be offered for members of the association. After the mass, "Panachyda," a prayer for the souls of faithful departed members, will be conducted.

A dinner will follow at the Ukrainian National Home, King St., with women members of the society in charge. Speaker will be Roman Slobodian, treasurer of the executive office in Jersey City, N. J. Many guests from Little Falls, Utica, Rome and other neighboring communities are expected.

The association was founded 50 years ago as the first Ukrainian fraternal and beneficial organization in the United States, starting without money in its treasury, but good faith and honest leadership. The main office was at the home of a priest in Shamokin, Pa., later being transferred to Jersey City.

It now has 43,093 members and a cash value of nearly ten million. Recent investment of $400,000 in War Bonds brought to $3,900,750 the total thus invested.

The local branch was the first organized Ukrainian group in Herkimer, receiving its charter in 1909. It now has 123 members.

Committee in charge of the celebration includes Kondrat Dowhaniak, president, Matthew Politylo, secretary, and Michael Konikiewicz, treasurer.

Ще одна боротьба між патріотами в краю й еміґрацією

(За вістками "Overseas News Agency").

Грецький премієр нападає на партизанів.

Грецький премієр Папандреу виголосив при кінці червня з Каїра радієву промову, в якій накинувся на грецьких партизанів за те, що вони саботажують грецький уряд. Премієр заявив, що мимо умови, яку зроблено в Бейруті між представниками партизан і лідерами політичних партій, Комітет Народного Визволення не хоче співпрацювати з урядом і саботує його на кожнім кроці. Премієр сказав, що політичні партії згодилися дати партизанам пять міністерських тек, цебто більше як ліві мають в французькім чи італійськім правительствах, але мимо того партизани чомусь не хочуть вступати до уряду. Вони мають в Каїро своїх представників, але ці люди ще не мають дозволу від головного комітету брати участь в нарадах кабінету. Дальше Папандреу нарікав, що між партизанами находяться комуністи і це мабуть через них така біда.

Партизани відповідають.

Представник партизанів, Алексіс Волос, відповів на промову грецького премієра летючкою, в якій писав, що Папандреу забагато розговорився і, що він немав ніякої причини оскаржувати партизанів за саботаж грецького уряду, бо партизани цього не роблять. Волос каже, що представники партизанів в Каїро тому ще не вступили до грецького уряду, що ще не мають відповіди й інструкцій від Комітету Народного Визволення, хто саме з них мавби бути міністром. Ми, пише Волос, є люди відвічальні за свої вчинки і не хочемо робити ніяких дурниць. Як прийдуть від комітету інструкції, що саме ми маєм робити, то партизани напевно вступлять до уряду. Я, писав Волос, говорив це пану премієру пять мінут перед його радієвою промовою, але він замісць здержатися з оскарженням партизан, накинувся на них мокрим рядном — зовсім без причини. Якщо у визвольній боротьбі грецького народу взагалі є які саботажники, то в першу чергу ними є ті люди, що виголошують радієві промови.

Алексіс Волос є предсідником Політичного Комітету Народного Визволення і він представляє в Каїрі партизанський рух. Він сказав представникам закордонної преси, що коли грецький премієр не перестане виголошувати радіом підбурюючих проти партизан промов, то це до нічого доброго не доведе. „Наші люди в горах кладуть свої голови за кращу долю грецькгоо народу, а закордонні політикани розєднують нарід і тимсамим помагають ворогам".

Грецькі партизани критикують уряд.

В який тиждень пізніше представники грецьких партизанів в Каїро видали заяву, що грецький уряд утримує ще певну кількість концентраційних таборів, в котрих тримає багато людей, що повинні давно бути на волі. В таборах є люди, що боролися проти фашистів, але уряд чомусь уважає їх небезпечними і не хоче випустити їх на волю.

Представники партизанів кажуть, що премієр Папандреу також відказується від співпраці з найбільшою сьогодні в Греції ґрупою ЕАМ і, що не хоче повідомити провідника правої ґрупи партизанів ґенерала Зерваса, аби придержувався тих постанов, які були ухвалені на конференції в Лібані. Партизани також закидують грецькому урядови, що він переслідує провідників недавного бунту в грецькій армії, котра конечно наважилася встановити в Греції королівську владу.

В заяві говориться, що грецькі партизани не є проти короля, але він повинен здержатися від повороту до Греції доти, поки його народ не закличе. Коли народ захоче короля, то партизани не будуть мати нічого проти його повороту, але коли деякі міністри вже тепер твердять, що грецький народ не може жити без королівської влади, і хочуть, аби король вертав до краю зараз, як тільки війна скінчиться, то це вже забагато. Партизани стоять на те, аби по війні світ мусить бути трохи інакший, як був перед нею і, що Греція також повинна триматися того, що по війні мусить бути поступ.

Премієр Папандреу дуже обурився на заяву представників грецьких партизанів. Він сказав, що партизани хочуть забагато влади і стремлять до того, аби по війні керували політичним життям в Греції. Він назвав їх комуністами і сказав, що він ніколи не пристане на те, щоби партизани впливали на грецьку політику, бо тоді в Греції буде не демократія, а диктатура. Премієр Папандреу не хоче завеликих реформ, бо на його думку суспільна переміна в життї грецького народа мусить переводитися дуже повільно і леґально.

ЧОМУ ТО „РОСІЯ" В АМЕРИЦІ, А НЕ УКРАЇНА?

Практичне значіння правдивої назви краю показується нераз на дрібничках, які на ділі мають основне значіння. Так от заговорив нюйорський Геральд-Трибюн з 7. липня в передовиці „Росія в Злучених Державах, такими словами:

„Спосіб, якими европейські міста й столиці порозкидані по території 48 стейтів, став уже віддавна інтересною студією для тих, що розкопують піонірську історію Злучених Держав і для тих, що слідять за поштовим довідником. Вибираючи таку тему, Алберт Пері в останнім числі „Рашен Рівю" подає інформації про „Російські імена для американських міст". Від пана Перія довідуємося, що в Злучених Державах є аж 8 міст під іменем Москва. Таксамо з гордістю пише Пері, що в нашому краю є 9 міст під назвою Одеса, положених на просторі від Норт Дакоти аж до Флориди. У стейті Норт Дакота він находить імя Киева, в стейті Індіяна є Сибір, в Каліфорнії Севастополь. При розгляданню початків них міст ледви можна доглянути їх походження від російських кольоністів. Хоч пан Пері твердить, що місто Ст. Петерсбурґ на Флориді заложив колишній фіцир царської ґвардії, то тамошна торговельна палата твердить, що це місто заложив ґенерал Джан С. Вилйемс, [illegible] ника з Дітройту".

При цій нагоді згадаємо, що в Норт Дакоті є місцевість і поштовий уряд Україна заложена таки українськими виселенцями, а теж і Київ, заложений українськими переселенцями, що прибули в Норт Дакоту з Канади. Отже, коли хто пише чи згадує про „Росію в Америці" міг би з більшим оправданням згадати про „Україну в Америці", колиб так Україна була незалежною державою. А так праця чи зусилля йдуть на чужий рахунок.

Що писала "Свобода" тому 30 років?

9. липня 1914

МОЖЕ ПРИЙТИ ДО ВІЙНИ МІЖ АВСТРІЄЮ Й СЕРБІЄЮ.

Дотеперішнє слідство виказує, що вбивство престолонаслідника Франца Фердинанда й його жінки не було вчинком одного сербського заговірника, але було висלідом заговору, уплянованого в Сербії, в якім брали участь десятки людей. Його приготовлено в сербській столиці, в місті Білгороді. Австрійський уряд вислав ноту до Білгороду, писану в гострім тоні, в якій домагається, щоб сербське правительство постаралося викрити й покарати спільників заговору. Тому, що сербські часописі заняли дуже вороже становище до австрійського жадання, заходить побоювання, що прийде до війни між Австро-Угорщиною й Сербією.

ВИБУХ У РОБІТНІ АНАРХІСТІВ.

У 7-поверховім будинку під ч. 1626 при вулиці Лексинґтон у Ню Йорку наступив в суботу 4. липня вибух динаміту. Наслідки вибуху страшні. Три горішні поверхи дому цілком знищені. На сусіднім даху найдено части людського тіла. На горішнім поверсі найдено тіла чотирьох убитих людей, між ними й Артура Картона, який вважався за визначного діяча й провідника робітничого руху в Ню Йорку. Крім цього найдено 7 важко ранених людей, які мешкали в горішних поверхах дому. Поліційне слідство виказало, що в цім домі находилася робітня бомб і пекольних машин, яка належала до тайного товариства анархістів. Вийшло на яв, що анархісти приготовляли напад на звісного американського мілюнера Джана Ракефелера в Терітави, у стейті Ню Йорку.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ШКІЛЬНИЙ КОНГРЕС.

З приводу столітніх роковин народин Тараса Шевченка майже всі українські установи заходилися коло цього, щоб належно відсвяткувати цей рік. Крім манібестацій пішли й наукові академії, а Українське Педаґоґічне Товариство у Львові піддало думку скликати перший Украніський Шкільний Конгрес, який має відбутися у Львові в перших днях листопаду 1914. Просвітна Комісія Українського Народного Союзу просить усіх громадян надсилати матеріяли на руки предсідника д-ра В. Сіменовича, щоб комісія могла теж взяти участь в конґресі.

ПОЛЬСЬКІ ПРОФЕСОРИ ЗА РЕФОРМУ ВИЩИХ ШКІЛ

ЛОНДОН. (ОНА) — Делеґація польських професорів відбула з президентом Рачкевічем конференцію на якій зроблено пропозиції реформи вищих шкіл в Польщі. Професори доводили, що в часі свого перебування в Анґлії вони переконалися, що шкільна система в цім краю є дуже добра і, що поляки повинні дещо з неї приняти. Повоєнна Польща буде дійсно демократичною державою, сказав оден з професорів, і тому повинна би дати своїм вищим школам автономію.

Приявний на конференції міністер освіти, Зигмунт Качинський, згодився з пропозиціями польських професорів і сказав, що вони не дурно перебували в Анґлії, бо, повернувши додому, привезуть з собою досвід і набуту в Анґлії науку, яку використають для культурного піднесення польського народу. Йому також подобал[illegible] час вертати до Польщі і [illegible]цювати в шкільній адміністрації, то стара система навчання мусить уступити новій, анґлійській.

В Анґлії перебуває велике число польських професорів, які вже студіюють анґлійську систему навчання, котра дуже їм імпонує. В Анґлії студенти мають більше свободу і їх трактується, як дорослих людей. На анґлійських університетах студентів трактують поважно, дають їм широку волю діяння і самостійної праці. Польські студенти на анґлійських університетах осягнули великі успіхи в науці і вони власне, вернувши додому і ставши до наукової праці будуть піонірами уведення такої самої системи навчання і на польських університетах.

Професорська рада заявила, що польські вчені набули в Анґлії великої практики, запізнакомилися з науковими досягненями анґльо-саксонського світа, які використають дома на всі сто відсотків.

ПЕРЕМІНИ В ЯПОНСЬКІЙ КОМАНДІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Японський премієр відправив зо становища міністра фльоти адмірала Шімаду, а на його місце встановив адмірала Номуру. За причину подав „теперішню поважну воєнну ситуацію".

ПОЛЬСЬКІ ОФІЦЕРИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПОВОРОТУ ДОДОМУ.

ЛОНДОН. (ОНА) — Польські офіцери і летуни, які слу- [illegible] армії в Англії вже приготовляються до повороту до Польщі. Вони є тої думки, що як Червона Армія висвободить Польщу з німецького ярма, то Совети таки погодяться з польським урядом в Лондоні і військові люди негайно повернуть додому. Тому в Англії ведуться курси польської мови, історії, літератури і домашнього господарства для англійських жінок польських офіцерів. Такі курси істнують в кождім осередку, де є велика кількість польського війська. Англійки пильно вчаться польської історії, студіюють красне письменство і вивчають польську політику.

Визначні польські професори викладають англійкам, що польська демократія є далеко старша від англійської, і приготовляють жінок польських офіцерів до суспільної праці в будучій польській державі.

Коли саме наступить поворот офіцерів з Англії до краю, ніхто напевно не знає, але офіцери певні того, що як тільки польський уряд договориться зо Советами, то військові люди негайно вернуться домів.

Дивні французькі звичаї

Що край — то звичай, каже приповідка. І справді — коли порівнюємо звичаї народів, що живуть навіть у сусідстві, то стверджуємо стільки різниць і парадоксів, що з дива не можемо вийти: як це так, що два культурні народи, що живуть іноді на тій самій землі, так основно різняться між собою.

Ось напр. кілька звичаїв французьких, що викликують здивування в інших европейців.

Гостинність.

Ось хочби відоме в нас право гостинности. Запросити когось до себе, до своєї родини, на обід чи на якесь свято, річ у нас буденна. В тім випадку не робимо ніяких різниць між своїми земляками й чужинцями. Не те у Франції. Пересічний француз, бажаючи виявити чужоземцеві свою приязнь, запросить його дуже радо до свого бюра і виявить йому цілу свою ввічливість і чемність. Дуже радо запросить його теж на обід до ресторону — але, борони Боже, не запросить його до свого дому. Треба вже виїмкового випадку, щоб запросити його до дому на обід і представити своїй дружині. Домашнє вогнище пересічного французького міщуха це таке „святая святих", що вступ там мають тільки свояки і найближче окруження.

Це відокремлення домашнього вогнища доходить до таких меж, що навіть свояки не складають собі візит без спеціяльного запрошення. Якщож уже хтось успів здобути собі довіря родини й статися близьким знайомим, пані дому прийме його, не вяжучись — у піжамі.

Засади чемности.

Одною з головних засад чемности француза — це відповідати на всі листи. Ніодин лист не може залишитися без відповіди. Правдивий француз потвердить теж завжди відбір кожної посилки. Чужинці знають дуже добре, як трудно по французьки закінчити лист. Кінцеві формулки чемностей іноді довші, як сам зміст листу.

Дуже цікаве відношення французів до жінок. Як відомо Франція це одинокий край в культурній Европі, де жінки не мають виборчого права. Але ніде інде — культ жінки в мистецтві, в літературі і т. д. не є більший, як у Франції. Тількиж — хто хотів би бачити цей „культ" теж у приватнім житті — грубо помилився би. Мужчини з засади не уступають жінкам місця в підземній залізниці, чи в босі. Виїмок роблять тільки щодо старих жінок, з якими поводяться таксамо, як зі старшими мужчинами. У каварні — мужчини ніколи не встають з місця, коли підходить до столика жінка, хіба що це конечне, щоб зробити їй місце при столі. Якщо хтось підходить до столика, при котрім сидить ціле товариство, й бажає розмовитися тільки з одною особою, то перешіптується з нею аж любо, не звертаючи на нікого уваги. Як відомо, в багатьох така поведінка булаб крайно нечемна.

До доброго „тону" належить у Франції — витатися поданням руки з кельнерами і льокаями в льокалі, де француз є постійним гостем. Француженка ніколи не пудрується й не малює собі уст публично.

Дуже характеристичне явище це факт, що француз входить чи то до кабінету лікаря, чи дентиста — в пальті. Вішало це у Франції прилад зовсім незнаний. Пальто кидають на крісло, фотель, поруччя, або просто на... підлогу. І тимто виясняється дивний для нас факт, що маринарка, плащ — мужеський чи жіночий, куплений у Франції, не має, звичайно, вшитої при ковнірі петлі.

Витаючись із групою знайомих, француз зправила подає руку наперед усім мужчинам, щойно відтак жінкам.

ВИДАНО УКРАЇНСЬКИЙ БИЗНЕСОВИЙ ДОВІДНИК МІСТА ВИННІПЕГУ.

Заходами й накладом підприємсова "F. A. Macrouch for Ukrainian Business Directory Company" появилася цими днями чепурно видана книжечка під наголовком: The Classified Ukrainian Business Directory. Containing the Names, Addresses and Telephone Numbers of Ukrainian Business and Professional Interests in Greater Winnipeg: 1944 Edition.

У передмові до цього „довідника" Джан Брекен замічує: „Люди, взагалі в книжці, є обєднані на той самий спосіб, на який є обєднані члени товариства покінчених студентів якогось університету. Їх лучать звязки сентименту й любови для краю їх родження, або родження їх батьків, як також для краю їх адоптації". Гарнет Колтер, посадник Винніпегу, підчеркує заслуги українців на різних професійних полях, головно в адвокатурі й медицині. Канадійський міністер промислу й торговлі підчеркує працю українців у загальному канадійському военному зусиллю.

„Дайректорі" іде за звичайним взірцем „клясифікованих телефонічних довідників", подаючи за азбукою різні звання професії, та подаючи в кожнім уступі українців даного звання, адресу й телефонічне число. В цей спосіб начислено коло 800 імен, особистих і корпоративих. Як кажуть накладці, за їх обчисленнями, не подано ще 250 імен, які повинні були бути подані. Цю недостачу вони задумують поправити при наступнім виаднні. До того вони видно задумують поширити таке видавництво на цілу Канаду.

Замітні деякі цифри. Довідник подає у рубриці „духовенство" 16 осіб, у рубриці „фармацевти" (аптекарі): 10 (та 3 практиканти), в рубриці „лікарі" 6 осіб, адвокаоів 9. У рубриці „журналісти" подано тільки два імена, і то людей, що працюють в англійській пресі; в іншому місці подано імена 8 українських ґазетних видавництв, отже імена їх журналістів, що в тих ґазетах працюють пропущено, гейби журналістами були тільки ті, що працюють в англійських ґазетах.

На загал книжечка, що має 92 сторони й продається по 50 центів у звичайній, по 1 долярови в кращій окладинці, є цікавим документом з багатьох зглядів. Помітити можна, що друкарських помилок у ній майже нема, що надсуває догад, що й під іншими зглядами вона видана дбайливо.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ.

Поминки по бл. п. Іванови Орлик.

В неділю 25. червня 1944, пані Таня Орлик справляла поминки по своїм мужу, бл. п. Іванови Орликови, який помер перед роком. На цю оказію запросила майже всю українську кольонію в Лос Анджелес і околиці. Пані Орлик сама живе на хуторі, який збудував її померший муж біля Могавської пустині, яких 125 миль на північний схід від Лос Анджелес, коло гір Святого Гавриїла, 4,800 стіп понад поверхнею моря, в околиці Врайтвуд, повіту Сан Бернардіно, при дорозі 138. Помимо далекої дороги і браку ґазоліни зїхалось около 25 родин.

Перед обідом гості відвідали на пустині деякі місця, до яких небіщик часто ходив на проходи. Всі несли великі тички, щоб відганяти змії та інші звірята на пустині, однак на щастя ані змия не показалась і дехто вертав навіть розчарований.

В годині другій всі засіли до столів, заставлених різнородними стравами, печивами і напитками. Пані Орлик привитала гостей кількома річевими і щирими словами, і з слезами в очах згадала свого улюбленого мужа і примірного українського громадянина. Дальше пані Орлик підкреслила, що як би не Орлик, вона взагалі не булаб нині українкою. Вона приїхала до Америки молодою дівчиною, чисто зросійщеною. Стрінула Орлика 2. лютого 1921, в Сан Франсіско, на українськім зібранню, куди була вислана Російським Клюбом, щоб розслідити, „що роблять „контр-революційні банди". Вислухавши в той час палкої промови Орлика про Україну, вона почула зміну в своїй душі і перейшла до української громади. Нині активнішої громадянки, як пані Орлик, серед української імиґрації годі знайти.

По обіді почались промови на різні теми, як звичайно між українцями буває на подібних зібраннях. Я певний, що це перший раз на Могавську пустиню посипалось так багато інформацій про українську історію, політику, її кривди й гумор.

Говорили: о. Роман Качмарський, артист Василь Ємець, Никола Новак, Роман Ґонсет, О. Е. Маліцький, Теодор Ноґаш, Ілля Вавричук і пані Орлик.

На заклик гр. Ґонсета, щоби присутні вшанували память Івана Орлика жертвою на якусь добру ціль, яку збере пані Орлик, пані Орлик підчеркнула, що як би її муж жив, його найголовнішим бажанням булоби поперти акцію Конґресового Комітету. На ту ціль зложили: По 10 долярів: пані Орлик, панство Ґонсети, пані Малинівська; по 5 долярів: панство В. Мартинові; і актор Михайло Мазуркі; по 3 доляри: панство Новаки, Малицькі, Дмітрієві, а по 2 дол.: о. Качмарський, гр. Вавричук, Вевюрський, Поглод, Волка і Теодор Орлик; по 1 долярови: пп. Ємець і Ноґош. Разом 63 доляри, які переслано до каси К. К.

Вже сонце ховалось далеко за гори, а шумний, бистрий вітер гудів по пустині, як гості прощались з панею Орлик. Каравана рушила в дорогу домів. Тихість розлогої пустині нагадувала степи України. Понеслись пісні з автомобілів, а в брамі на вході до хутіра стояла жіноча постать з піднесеною рукою вгору. Прощайте, пані Орлик! Вас і Вашого мужа українська кольонія в Каліфорнії ніколи не забуде!

О. Е. Малицький.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбудуться в неділю, 23. липня, в годині 2-гій пополудни, в галі церковній. Всі як оден члени мають явитись на означений час. — І. Савчак, предс.; А. Скоципець, кас.; І. М., секретар.

МІЛВИЛ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Ст. Мельничука, від. 331, відбудуться в неділю, 23. липня, в годині 2-гій пополудни. Просимо всіх членів і членниць прийти на ці збори, бо є більше справ до полагодження. Буде звіт за перший піврік, а також виплачення дивіденди. — М. Ключка, предс.; А. Матолич, кас.; А. Романюк, секр.

ПОЛЯКИ НЕ БУДУТЬ РЕОРГАНІЗУВАТИ УРЯД.

ЛОНДОН. (ОНА) — Офіціяльний орган польських патріотів в Москві, „Вольна Польска" написав, що якби Міколайчик переорганізував польський уряд на правдиво демократичний, то такий уряд може мігби договоритися зо Советами. На цю вістку лондонські поляки заявили, що вони не видять причини переорганізовувати свій уряд, бо в нім є репрезентовані всі партії і він є демократичний.

Знає своїх

Студент хоче винаймити кімнату.

— А чи ви маєте на кого покликатися, де ви раніше мешкали.... бо тепер, знаєте, такі часи — каже господиня.

— О прошу пані... Даю вам слово чести, що коли я переносився з останнього мешкання, то моя попередна господиня плакала.

— Щодо мене, то я плакати не буду. Я вимагаю від своїх льокаторів щоб платили комірне згори.

ТАРЗАН, ч. 1007. Бранцем.

Тайго не думав про метушню довкола нього, він думав тільки, як убити Тарзана.

Нерадо виняв Тарзан свого ножа. Він мусів його вжити, аби звільнитися від малпи.

Він пробив руку Тайга, і цей пустив Тарзана...

але Тарзана негайно схопила ціла громада аскарів.